

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

EL PLAER DE LA CARN.
Sexe i temperament en
la cultura medieval

d'Albert Toldrà i Vilardell

Editorial: **Institució Alfons el Magnànim**

València, 2017 | Pàgines 205

De l'historiador Albert Toldrà ja coneixíem *Après la mort* (2000) en què explicava la visió que tenia de l'altre món l'arravatat predicador dominic, comparant-la amb la pintura de l'època. *El plaer de la carn* és un llibre

més divertit que aquell altre. Es tracta d'un estudi documentat en unes quantes fonts de les pràctiques sexuals medievals, la seua visió canònica, el punt de vista de la tradició catòlica i la repressió conseqüent de l'autoritat. En relació a les transgressions de la moralitat dominant, Toldrà toca tots els colors de la paleta: la fornicació, la prostitució, la violació, l'adulteri, l'incest, el sacrilegi carnal i els pecats contra natura. També tracta les permisions sexuals en el matrimoni i acaba amb unes conclusions i unes pàgines de bibliografia. Tots els plantejaments es basen en cites de diverses fonts documentals: del tribunal de la Inquisició de València, les Confessions de sant Agustí, els Sermons de sant Vicent Ferrer, els llibres de Ramon Llull i Francesc Eiximenis, etc. Les historietes medievals sobre la sexualitat són molt divertides i, posades en conjunt, transmeten al lector actual la gràcia de la picardia de la passió carnal. **JP**

CONTEMOS CÓMO PASÓ

de Juan A. Ríos Carratalá

Editorial: **Universitat d'Alacant**

El professor Ríos Carratalá recull en els 18 capítols d'aquest deliciós exercici memorialístic algunes de les figures de l'imaginari col·lectiu d'aquells que vam néixer a principis dels anys 60 o a la

fi dels anys 50 i que van viure, des del òptica infantil o adolescent, algunes de les experiències més típiques i simptomàtiques del tardofranquisme. Les premisses amb què l'autor construeix el seu discurs són fonamentalment dos: el sentit de l'humor —convertit moltes vegades en ironia— amb el qual es parla d'un passat viscut en primeríssima persona i la fixació en la quotidianitat, en les empremtes que l'insuls dia dia ha deixat en la memòria de l'autor i dels lectors.

Des de la plorera d'Arias Navarro als inacabables dijous i divendres sants, de la O.J.E. a la tortura del mes de Maria, de la vaca lletera que donava llet merengada a caiman que sempre s'anava però mai deixava d'estar, de l'insuls de la Mirinda al franquisme ultraedulcorat de les *Crónicas de un pueblo* i al patetisme d'altres sèries televisives com *Bonanza*, *Heidi*, *Marco* abans de veure'ns abocats a *Aplauso* (1978-1983) i passar per mites col·lectius —José Legrá, Urtain, Ocaña, Mariano Haro, etc.— que ens van fer oblidar momentàniament la lletjor d'aquells anys, l'autor d'aquest deliciós llibre no cau en cap moment en la nostàlgia d'un temps

Alacant, 2016

Pàgines 262

Assaig

passat que suposadament va ser millor, encara que aquest passat sigui el de la innocència i la felicitat li pesi a qui li malgrat pròpies de les primeres etapes de la vida.

Del que es tracta en aquest memorial personal i col·lectiu és de reflexionar sobre el pas del temps, sobre el contrast entre aquells temps grisos i mediocres i aquests temps grisos i mediocres. Perquè el color gris de la mediocritat admet moltíssims matisos que convé diferenciar per saber —d'això es tracta— d'on venim, ja que no sabem on anem. La memòria és per a l'autor un consol, un refugi que «alleuja les intemperàncies del present» només recomanable «si reconeixem la seua virtualitat com a relat posat a la nostre disposició».

Amb una evident relació amb un cèlebre programa televisiu d'èxit recent, el volum es dirigeix explícitament a unes determinades generacions d'espanyols d'un passat que ni ha d'avergonyar-los ni s'ha de reivindicar, parlant expressament des del present. Tots tenim un imaginari que anem construint amb el temps i sota lleis que desconeixem, una part de la nostra pròpia identitat individual i social, un pòsit —a la manera de Machado— que van deixant els anys en algun lloc de la nostra consciència. Ajudar a aclarir-la —posant-la en negre sobre blanc— sense complexos de cap tipus és el que fa en aquest llibre Juan A. Ríos Carratalá. Una tasca necessària —no només convenientment—, que molts de nosaltres hauríem d'imitar i agrair com es mereix. El títol del llibre és tota una invitació. **JMSR**

EL TINENT ANGLÉS

d'Eduard Mira

Editorial: **Drassana**

València, 2017

Pàgines 420

Novel·la històrica

Com a novel·lista, Eduard Mira ha escrit obres que miren més enllà del Micalet, ja que l'acció també transcorre en altres terres, indrets i poblacions d'Europa. En aquest sentit, Mira és un escriptor internacional —punt de vista que bona falta fa entre els nostres creadors—. *El tinent anglés* és una novel·la d'aprenentatge, una *bildungsroman* que arranca del període de formació del protagonista, el qual creix i madura entre viatges i aventures. El nucli de l'obra és la formació de la personalitat del protagonista, Antoni Cruanyes, l'espia anglés que, amb el grau de tinent, intervé en la Guerra de Successió.

Aquest personatge, sobre el qual pivota la novel·la, està ben caracteritzat, és atractiu i potent. Nascut a Dénia, fill d'un exportador de vi i panses a Anglaterra, s'educa en la València dels Novatores, anterior a la Il·lustració i, de la mà de Daniel Defoe, viu en Anglaterra, on s'enrola en un regiment que intervingrà en la Batalla d'Almansa, combat que l'autor descriu amb tota classe de detalls. No és un assaig històric, sinó una novel·la saxona i molt sòlida, enciclopèdica i ambiciosa, en què la realitat i la ficció es barregen. **JP**

destaquem...

Un recorregut pel París del solitari Walter Benjamin

Si el primer volum del *Manifiesto incierto* (errata naturae) de **Frédéric Pajak** —centrat principalment en alguns dels viatges que **Walter Benjamin** va realitzar per Europa—, era una evocació dels dogmes que van enterbolir la joventut del propi Pajak en els anys posteriors al Maig del 68, alhora que ofería un relat personal o testimoni sobre la florida de nous moviments feixistes a Europa, en la que és la seua segona entrega, subtitulada *Nadja*, *André Breton y Walter Benjamin bajo el cielo de París*, tornem a caminar al costat del filòsof de origen alemany, aquest personatge apàtrida, aquest «somiador abismat en el paisatge», i ho fem pels carrers de París.

Pajak recorre aquesta ciutat que va enamorar a Benjamin a la seua arribada. No obstant això, aquesta sensació de ser un ésser desubicat el persegueix, i la solitud plana de nou sobre el filòsof alemany que intenta per tots els mitjans trobar un nexa que li uneixi a aquesta ciutat i la seua gent, als seus intel·lectuals.

Com tots, Benjamin necessita dels altres, de la seua conversa i les seues opinions, per forjar la seua pròpia identitat. Malgrat aquest afany, cada intent és fallit, i observem a un Benjamin que se sent profundament sol, incomprens.

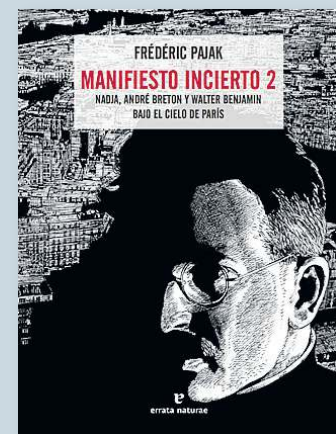
Aquest abandonament o desemparament li serveix, però, per centrar-se en l'escriptura de la que diuen és la seua gran obra, l'obra de la seua vida, aquest *Libro de los pasajes* que va desenvolupar al llarg de tretze anys, des de 1927 fins a la seua mort en 1940. Benjamin coneixerà en aquesta època a cèlebres «passejants» com **Léon-Paul Fargue** o **Franz Hessel**, s'emocionerà amb *El aldeano de París* de **Louis Aragon** i també buscarà asil o refugi en el corrent surrealista que tenia en **André Breton** la seua màxima figura. Amb Breton suposadament va mantenir una correspondència que avui dia sembla perduda. El que sí sabem és que el pensador alemany, esperançant al principi, va tornar a consumir-se en la més te-

rrible de les drogues, la solitud.

En aquest segon volum, traduït (com el primer) per **Regina López Muñoz**, Pajak aprofita per narrar, a través d'aquesta relació truncada entre Benjamin i Breton, una altra relació complexa, com la que va mantenir el surrealista amb **Nadja**, dona que es converteix en una mena de musa o heroïna que finalment abandona i rebutja. Novament, Pajak alterna veus i narracions, doncs a aquestes hem d'afegir el propi viatge que emprèn ell mateix a bord d'un tren i pels carrers de la ciutat compartint espai amb immigrants i reflexionant sobre el seu propi passat i identitat, cosa que entronca amb Benjamin i aquesta mirada nostàlgica d'una vida i una ciutat que mai semblen que li donin la benvinguda. Així doncs, Pajak presenta un París més ombrívol dels que estem acostumats, i ho fa a través d'aquesta personalitat una mica feble i insegura d'una de les ments més brillants de la passada centúria.

Lectura sempre enriquidora la d'aquest nou «assaig gràfic» d'un Frédéric Pajak que sempre captiva visual i literàriament. **≡**

Eric Gras

MANIFIESTO INCIERTO 2de **Frédéric Pajak**Traducció: **Regina López Muñoz**Editorial: **errata naturae**

Madrid, 2017 | Páginas 224

Narrativa / Ensayo